

rehabant Manichæi. Catholica doctrina de peccato originali abutebantur Massaliani (1). Ab his erroribus ut sibi caveret Chrysostomus, eosdemque præcul arceret a fidelium mentibus, ita verba sua temperavit in quæstione de peccato originali, ut minus accuratè de peccati traduce egisse videatur, ut observat Le-Quienius (2), ita ut primi peccati appendices et effectus longè latèque describeret, de ipsa causâ et radice parcius ageret: tot quidem nocumenta, quæ patimur, in ipsum Adæ peccatum refert, traducem ejus apertè non declarat (3).

I. Inst. In eadem homiliâ hæc addit S. Joan. Chrysost.: « Non solum nihil nocuenti accepimus à morte hujusmodi et condemnatione, si sapuerimus, sed mortales effecti lucrum etiam fecimus. » Atqui hæc falsa essent, si originalem maculam contraheremus. Ergo. — Resp.: Dist. maj.: Vertendo per gratiam Christi malum in bonum, concedo; quasi nullam inde noxam contraxerimus, nego. Hoc eodem sensu canit Ecclesia: *O felix culpa, quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem*; confirmatque S. Pater exemplo martyrum, apostolorum et patriarcharum.

I. Inst.: 1° Idem sanctus in hom. ad Neophytos decem effectus enumerans baptismi, nec verbum habet de culpæ originalis emundatione, quæ tamen in hypothese de peccato originali primus esset baptismi effectus; imò 2° infantes à peccato immunes appellat dicens: « Hæc de causâ etiam infantes baptizamus, etiam non sint coinquinati peccato, ut eis addatur sanctitas, justitia, adoptio, hæreditas, fraternitas Christi ut ejus membra sint. » Ergo. — Resp. ad pri-

(1) Ducebat enim et docet Ecclesia, animam Adæ ob peccatum mortuam esse, et diabolum in cor ejus ingredi, qui peccat. Hæc eadem hæretico sensu Massaliani tradebant. Duas quippè in quolibet homine animas ponebant, communem unam, celestem alteram, quæ per peccatum exclusâ, mortuus homo censeretur. Aiebant diabolum cum homine peccatore *ὡς ὁδὸς substantialiter* conjungi, nec ullâ baptismi alteriusve sacramenti virtute abigi, nisi per orationem. Conf. de Rubéis diss. de Pecc. orig. c. 12, § 4, et c. 26, § 1, 2.

(2) In lib. 2, S. Joan. Damasc. cap. 50, de Fide orthodoxâ, not. ult., ubi inter cætera describit S. Joan. Chrysostomus verba ex hom. in Ps. 50, ad illa verba, *ecce enim in iniquitatibus conceptus sum*, ubi ait: « Iniquitatem illam profert (David), quam primi parentes per summum nefas admiserunt, eamque factam esse dicit horum effluviis scaturiginem. Nisi enim illi peccassent, morte non essent mulctati: demptâ morte corruptelam evasissent; incorruptionis socia foret immunitas à perturbationibus; nullus superesset peccato locus. Ex quo autem peccavere, corruptioni ad dicti sunt: corruptibiles facti, consimiles filios procreârunt, in quos subinde timores, cupiditates, libidines derivantur. » Attamen Maurini editores hanc homiliam inter spurias rejiciunt, desumpta autem sunt adducta verba ex comment. Theodoretî in hunc eundem Psalmum. Cæterum Joan. Chrys. mentem circa peccati originalis propagationem benè assecuti sunt Theophylactus et Oecumenius, qui eum ut ducem sequantur in commentariis suis. Conf. horum comm. in cap. 5 Ep. ad Rom.

(3) Ita ratio dignoscitur, quæ in nonnullis aliis patribus Græcis obtinet, Theodoro præsertim, de quo postea.

mum: Dist.: Quia aliud exposebat propositus sibi scopus, concedo; quasi eam emundationem non agnosceret, nego. Scopus porrò S. doctoris erat ostendere baptismi effectum non in solâ peccatorum remissione consistere, ut aliqui sibi persuaserant: hinc alios præterea effectus ipse recenset, ut eos ab hæc persuasionem abduceret. Præ oculis habenda præterea est animadversio, quam nuper apposuimus circa peculiarem economiam, quam servare debuit agendo de hoc peccato originis ob incurrentes tunc hæreses manichæorum et massalianorum. Ad secundum, nego. Nec enim S. Pater dixit infantes non esse coinquinatos peccato, prout verba S. Joan. Chrysostomi verterat Julianus. Ut enim ostendit S. Augustinus, qui præ oculis deperditam illam homiliam habebat, S. doctor ita scripsit: *Præterea etiam infantes baptizamus, quamvis peccata non habentes; intellige propria (sive actualia), concludebat S. Augustinus, et nulla contentio est (1). Quo eodem sensu etiam S. Cyprianus, ep. 59 ad Fidum, infantibus dicit remitti non propria, sed aliena peccata.*

Ad verba immediatè sequentia: *ut eis addatur sanctitas, etc.* Resp. præter remissionem originalis noxæ juxta dicta, non autem quod sanctitas sanctitati adjiciatur, quod esset apertè nimis contra ejus mentem.

II. Inst.: Idem sanctus verba Apostoli exponens 1 Cor. 15, 22: *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur*, hæc habet hom. 59, n. 3: « Quid igitur, dic mihi, num omnes in Adam peccati morte mortui sunt? Qui ergò Noe vir justus seculo suo fuit? Qui Abraham, qui Jon, qui multi denique alii? Quid verò, dic rogo, omnesne vivificabuntur in Christo? Et ubi sunt qui abducuntur in gehennam? Ergo de corpore si dictum accipiamus, oratio constabit, si de peccato et justitiâ, minimè. » Quare sibi semper constans hom. 17, in eand. epist. enumeratis bonis per Adæ peccatum amissis prosequitur: « Quid ergò, inquires, faciam ego? Propter illumne (Adam) peream? Non sanè propter illum. Neque enim tu sine peccato mansisti; sed si non id ipsum peccatum, aliud utique admisisti; » ac demùm hom. 4 in epist. ad Ephes., circa finem: « Corruptibile, inquit, est corpus nostrum, sed anima incorruptibilis. Ne itaque ipsam corrumpamus. Hoc fecit prius peccatum. Quod est autem post lavacrum potest etiam animam corrumpere. » Ex his igitur patet juxta S. Joan. Chrysost. 1° Non omnes exstitisse peccatores in Adam sed plures justos semper exstitisse. 2° Neminem perire ob peccatum Adam, sed quotquot pereunt, perire ob peccata personalia. 3° Solum corpus corruptibile per Adæ peccatum evasisse, non autem animam, quam sola peccata actualia corruptibilem efficiunt. — Resp. ad primum: Dist.: Peccato actuali, concedo; originali, nego. Liqueat enim primum textum esse de justitiâ et peccato actuali. Agit præterea hic

(1) Ipsa Græca verba S. Joannis pariter posuit, quæ hæc sunt: *Διὰ τοῦτο καὶ τὰ παιδία βαπτίζομεν, καὶ οὐκ ἁμαρτήματα ἀπὸ ἑσθρα, l. 1 cont. Jul., n. 22. Conf. ibi §§ seqq., ubi non pauca in medium profert ejusdem testimonia.*

S. doctor adversus Manichæos, qui negabant resurrectionem mortuorum, exponebantque Apostoli verba de resurrectione peccatorum actualium et de iis perimendis ac vitandis. Unde eos perstringit hoc ferè argumento: per resurrectionem mortuorum aut intelligunt Manichæi liberationem à peccatis lethalibus, aut à peccatis levibus. Si de peccatis lethalibus, cum Noe, Abraham et Job aliisque sanctissimi viri iis minimè se polluerint, minimè resurrexissent; adeoque, quod consequens est, resurrectio non esset generalis, ut eam affirmat Apostolus; si verò de liberatione à peccatis venialibus contendant Manichæi hanc esse resurrectionem, cum in hæc vitâ nemo liber sit à peccato veniali, jam nulla foret resurrectio. In hæc propterea quæstione adversus Manichæos nullus erat locus tradendæ catholicæ fidei de peccato originali (1). Ad secundum, dist.: Si Adæ peccatum deletum per lavacrum sit, concedo; si non sit deletum, nego. Loquitur porrò S. doctor de baptizatis, ut ostendit contextus. Ad tertium, dist.: Licet peccatum deletum sit, ad discrimen animæ, quæ denuò post baptismum corrumpi nequit seu inquinari nisi per actualia peccata, concedo; quasi anima corrupta non fuerit ante baptismum, nego. Ex his patet commodè ad catholici sensus normam exponi posse, quæ asperius interdum scripsisse in hoc argumentum videtur S. doctor, quin necesse sit affirmare cum nonnullis minimè cautis theologis S. Joannem Chrysost. nondùm exortâ hæc controversiâ errasse: cum præsertim ex iis, quæ superius allata sunt constet, ipsum communem cum cæteris omnibus tenuisse doctrinam. Quibus coronidis gratiâ hoc ejusdem S. Patris effatum addimus ex hom. 40, n. 2, in 1 ad Cor.: *Selus Deus hoc facit, quod quidem operatur in lavacro regenerationis. Ipsam animam (Deus) tangit gratiâ, et illinc peccatum evellit radicitus, ejus nempe qui baptizatus est (2); quàm longè abfuerit S. Pater à dogmate Pelagii ostendunt, quæ de eodem scribit ad Olympiadem: De Pelagio monacho magna dolore affectus sum (3), quòd nempe in fraudem abripi et impelli viderit, ut ibidem addit. Attamen vix tunc temporis prava dogmata sua Pelagius disseminare cœperat.*

II. Obj. 1° Clemens Alex. inquit: « Dicant ergo nobis, ubi fornicatus est infans natus, vel quomodo sub Adæ cecidit excretionem, qui nihil est operatus (4)? 2° Origenes passim docet non omnes homines, sed multos unius delicto peccatores fuisse effectos; 3° Tertullianus verò: « Quid festinat innocens ætas ad remissionem peccatorum (5)? » 4° Cyrillus Hierosolymit.: « Hoc quoque addisce, quòd priusquam anima

(1) Conf. de Rubéis Diss. cit. c. 25, § 2.

(2) Conf. de Rubéis Diss. cit. c. 25, § 2, ubi S. Jo. Chrysost. accuratè vindicat. Conf. etiam Bellarm. de amiss. Grat. l. 4, c. 9.

(3) Epist. 4 ad Olymp. in fine: *Σφόδρα ἠγρήσα ὑπὲρ Πελαγίου τοῦ μονάζοντος*. Exarata autem est hæc epist. circa an. 407.

(4) *Δεγέτωσαν ἡμῖν, ποῦ ἐπόρευσεν τὸ γεννηθὲν παιδίον, ἢ πῶς ὑπὸ τῆν τοῦ Ἀδὰμ ὑποπέτωκεν ἀρὰν τὸ μὴ ἔχον ἐνεργήσαν, lib. 5 Strom. n. 16, t. 1, p. 556, seq. ed. Potteri Ven. 1757.*

(5) L. de Nupt. c. 18, ed. Rig.

« in hunc mundum veniret, nihil peccavit; sed cum absque peccato venerimus, nunc ex liberâ voluntate peccamus. » 5° Theodoretus inter cætera hæc habet: « Non enim propter primi parentis peccatum, sed propter suum unusquisque mortis decretum suscipit. » Ergo communis est veterum Patrum sententia, nullam nos ex Adamo maculam trahere. — Resp. ad primum: Dist.: In sensu hæreticorum Basilidianorum et Encratarum, quos hic impugnat, transeat; ad exclusionem peccati originalis, nego. Transmisimus porrò primam partem, quia non satis constat ex contextu utrùm allata verba ex ore adversariorum proferat Clementem, an ex suo. Sed et hoc prætermisso patet hic Clementem non loqui de peccato originali, sed de sordè contractâ ex generatione, quam malam vocabant illi hæretici qui nuptias damnabant (1). Ad secundum, dist.: Id est, peccati sectatores, concedo; peccatores simpliciter, nego. Nempe Origenes distinguebat inter eos qui peccant, et peccatores; affirmat autem universos peccare, non omnes tamen esse peccatores, qui usum scilicet contraxerint ac consuetudinem peccandi. Cæterum Origenem agnoscere omnes peccatores effectos ob culpam Adæ apertè ac sæpè profitetur (2). Ad tertium, dist.: Innocentem, id est, nullo personali peccato inquinatam, concedo; immunem à peccato originis, nego. Alioquin minimè baptismi necessitatem adeò inculcasset, ut clericis deficientibus, in mortis discrimine à laicis ac feminis ipsis administrari posse contenderet (3). Ad quartum, dist.: Ad exclusionem Platonici aut Origeniani commenti de peccato electionis ante ortum patrato, concedo; ad exclusionem peccati per Adam contracti, nego, ut patet ex contextu. Catechesi autem 13, n. 17, universum humanum genus peccato

(1) Id patet ex verbis immediatè sequentibus ἀπολείπεται δὲ αὐτοῖσι; εὐκριν, ἀσολούθους λέγειν τὴν γένεσιν εἶναι κακῆν. « Restat ergo eis, ut videtur, consequenter malum esse generationem. » Conf. hic not. editoris.

(2) Conf. Huet in Origen. l. 2, § 24. Ex innumeris ferè quæ adduci possent Origenis testimoniis, in quibus peccati originalis propagationem palam profitetur, unum asserimus ex hom. 14 in Luc., ubi ait: « Partem vultu baptizantur in remissionem peccatorum. Quorum peccatorum? vel, quo tempore peccaverunt? aut, quomodo potest ulla lavacri in parvulis ratio subsistere, nisi juxta illum sensum, de quo paulò ante diximus, *Nullus mundus à sordè, nec si unius diei fuerit vita ejus super terram*. Et quia per baptismi sacramentum, nativitatibus sordes deponuntur, propterea baptizantur et parvuli. » Conf. etiam hom. 8 in Lev., item hom. 11 in Lev., lib. 4. cont. Cels., p. 191, ed. Spenceri.

(3) Ut in l. cit. de Baptismo circa fin. c. 17, ubi inter cætera scribit: Tunc enim constantia succurrentis excipitur, cum urget circumstantia periclitantis. « Quoniam reus est perditii hominis, si supersederit præstare quòd liberè potuit. » Cæterum in lib. 1 de Cultu feminar. c. 1: « Ut non magis, inquit, in sordibus ageret et squalorem potius affectaret, ipsam se circumferens Evam lugentem et penitentem, quo plenius id, quod de Evâ trahit (ignominiam dico primi delicti et invidiam perditionis humane), omnis satisfactionis habitu expiaret... et Evam te esse necis? Vivit sententia Dei super sexum istum in hoc seculo; vivat et reatus necesse est. Tu es diaboli janua, es arboris illius resignatrix, etc. » Alia testimonia habet Bellarm. l. c.

obstrictum dicit, et vocat *humanitatem peccatricem* (1); peccatum præterea dicit *maximum humani generis vulnus* aliaque plura habet, quæ omnem de ejus mente suspicionem amovent. Ad quintum, dist.: Id est non propter personale peccatum Adæ, sed propter suum, quod nascendo ex Adam contraxit, concedo; propter suum actuale tantum, nego. Hoc enim falsum esset in infantibus, ut patet. Rectè siquidem Theodoretum de peccato originali sensisse apertè ostendunt, quæ in cap. 11 Epit. divinorum decretorum scripsit: « Justitiæ decretum, cum unus peccaret, universum genus humanum morti tradidit. Divina autem misericordia, cum omnes homines essent sub maledicto, et peccati laqueis essent implicati, per unius justitiam dedit omnibus salutem. »

PROPOSITIO III. — *Dogma de propagatione peccati originali nullo modo rectè rationi adversatur.*

Veritas hujus propositionis non solum indirectè constat ex generali illo principio, per quod fieri omnino nequit, ut recta ratio aliquid doceat, quod divinæ revelationi adversetur, sed constat præterea directè, dummodò germana teneatur notio peccati originalis ex Ecclesiæ doctrinâ. Quod ut pateat, juvat in mentem revocare quæ ex concilio Tridentino attulimus, quod palam docuit peccatum originale esse *mortem animæ*. Porro mors non est nisi vitæ privatio; cum autem vita animæ sit gratia sanctificans, hinc facile fluit mortem animæ ac proinde peccatum originale in suâ formali ratione, ut aiunt, spectatum consistere in privatione gratiæ sanctificantis, seu justitiæ originalis, quam Adam peccato suo actuali, dum sibi perdidit, perdidit etiam toti posteritati suæ (2).

Superius notavimus aliud esse *carentiam* rei debitæ, aliud *privationem* rei debitæ. Si Adam divino munere non fuisset elevatus ad statum supernaturalem per gratiam sanctificantem seu justitiam originalem, neque præterea illis donis gratuitis cumulatus fuisset, quæ constituiebant integritatem naturæ, ejusmodi esse diximus scientiam, rectitudinem seu ordinationem partis inferioris ad superiorem, immortalitatem corporis immunitatemque à doloribus; tam ipse quàm ejus posteris sine ipsis fuissent, quin horum carentia haberet rationem vel culpæ vel pænæ. Quum verò divinæ bonitati placuerit elevare hominem à se conditum et cum ipso et in ipso totam humanam naturam ad ordinem supernaturalem per gratiam sanctificantem seu justitiam originalem, cujus ope tandem aliquandò perveniret ad consortium divinitatis per visionem beatificam; quum præterea eidem Adam et in ipso et cum ipso toti humanæ naturæ contulerit

(1) ἡ ἀνθρωπότης ἀμαρτωλὸς ἐκ γενεῶν ἐν τῷ τραύματι... τὰ τῆς ἀνθρωπότητος τραύματα. Plura alia vide apud Toutteum diss. 1 h. de Doctr. S. Cyrilli c. 6 de Peccato originali, Parisiis 1720.

(2) Conf. S. Th. I. c. 1 p. q. 85, a. 3, ubi conceptis verbis inquit: « Sic ergo privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebatur Deo, est formale in peccato originali. »

integritatem per dona gratuita, quæ adjecit, Adam verò per peccatum à se patratum tum sibi tum posteris hæc amiserit: hinc fit, ut horum privatio habeat tam in Adam quàm in ejus posteris rationem tum peccati tum pænæ; peccati quidem quoad privationem justitiæ originalis strictè sumptæ; pænæ quoad privationem cæterorum donorum, quæ eidem Deus adjecerat. Hoc tamen intercedit inter peccatum Adæ et peccatum posterorum ejus discrimen, quod peccatum in Adam duplici sensu tale sit, nempe actionis, et reatûs, qui actionem pravam sequitur, atque consistit in gratiæ privatione seu exspoliatione; in posteris verò in altero tantum sensu, nempe reatûs seu privationis aut exspoliationis gratiæ sanctificantis peccatum consistit (1).

Quum Adam debuisset conservare statum illum supernaturalem, ad quem à Deo per gratiam sanctificantem fuerat elevatus, neque illum absque gravi culpâ potuerit amittere, non poterat Deo esse acceptus, nisi tali gratiâ ornatus. Hæc proinde gratia inesse, seu inherere debebat tum ipsi tum ipsius posteritati: cum verò peccasset, hinc tam ipse quàm ejus posteris destituti seu privati sunt re debitâ, seu quæ inesse aut inherere eis debuisset; quare dum dicimus rationem formalem peccati consistere in privatione, non simpliciter id intelligendum est, sed in *privatione rei debitæ* seu gratiæ sanctificantis, quæ singulis deberet inesse, ut essent Deo grati et accepti. Adam eâ privatus fuit *agendo*, posteris autem *nascendo*. Hinc optimè S. Anselmus lib. de Concept. Virg. et Peccato orig. c. 25 al. 21. « Quod in illis (infantibus) inquit, non est justitia quam debent habere, non hoc fecit illorum voluntas personalis sicut in Adam, sed egestas naturalis, quam ipsa natura accepit ab Adam.... spoliavit persona naturam bono justitiæ in Adam: et natura, egestas facta, omnes personas quas ipsa de se procreat, eadem egestate peccatrices et injustas fa-

(1) Hic sedulo est animadvertendum duplicem subesse peccati nomini notionem, seu acceptionem; altera est *vulgaris*, ut ita dicam, altera verò *theologica*. Vulgari sensu dicitur peccatum actio prava et inordinata, quæ quis Dei mandatum transgreditur; sensu theologico peccatum dicitur status ille habitualis, quo quis in statu peccati manet seu à Deo aversus, destitutus gratiâ sanctificante quæ amissa est per actum ipsum transgressionis. Quo sensu etiam vulgus dicere solet: talis vel talis vivit in peccato, mortuus est in peccato, etc. Tandem verò quispiam in tali statu manet, quamdiu per veram conversionem ipsi non restituitur amissa gratia sanctificans. Hic autem status perquam propriè peccatum dicitur et est; siquidem est privatio rectitudinis, sanctitatis et amicitiae cum Deo. Non est sola carentia, aut negatio; sed verissima perfectionis privatio juxta divinam promissam debitam. Voluntaria quoque dici debet, non ad instar actionis, quæ à liberâ voluntate proficiscitur, sed instar effectûs, qui pravam actionem consequitur, aut instar termini, in quem denique ducit actio prava. Ab eâ homo denominatur *habitualiter* malus et peccator, redditurque abominabilis Deo. Privat ipsa præterea hominem seu animam candore et fulgore: unde *macula* est et labes animæ. Quæ sanè omnia constituunt *veram* peccati *rationem*. Conf. de Rubeis, de Pecc. orig. c. 58, § 3. Hoc verò postremo sensu peccatum Adæ in posteris propagatum dicitur.

« cit. » Et c. 27, al. 26: « Hoc peccatum, quod originale dico, aliud intelligere nequeo in iisdem infantibus, nisi ipsam, quam supra posui, factam per inobedientiam Adæ justitiæ debitæ nuditatem. » Sed conf. ipsum ibid. S. Anselmo adjicimus S. Thomam qui, in 2 sent. dist. 38, q. 1, art. 2, inter cætera quæ præclare ibi scribit, hæc habet: « Dicendum, quod defectus illius originalis justitiæ, quæ homini in suâ creatione collata est, ex voluntate hominis accidit, et sicut illud naturæ donum fuit, et fuisset in totam naturam propagatum, homine in justitiâ persistente: ita etiam et privatio illius boni in totam naturam perducitur, quasi privatio et vitium naturæ; ad idem enim genus privatio et habitus referuntur, et in quolibet homine rationem culpæ habet ex hoc, quod per voluntatem principii naturæ, id est, primi hominis, inductus est talis defectus (1). » Gratia sanctificantis seu justitiæ originali adnexum erat donum integritatis, seu adnexa erant dona nuper commemorata, quæ à gratiæ sive justitiæ originalis conservatione pendebant. Amisso præterea, seu privatio iustitiæ originalis, secum adduxit amissionem, seu privationem ejusmodi donorum tum in Adam tum in ejus posteris. Hæc autem privatio non habet propriè rationem peccati, sed tantum pænæ et effectûs subsequentis privationem justitiæ originalis, seu gratiæ sanctificantis. Hinc ignorantia, in malum pronitas, concupiscentia, seu potius concupiscentiæ rebellio, cæteræ ærumnæ, mors ipsa sunt totidem pænæ et effectûs peccati originalis (2).

(1) His verò si conferatur quæ Leibniti, Wolfius, Canzius, alique excogitarunt de animalculorum præformatione, quæ ab Adamo ad hominis usque generationem per gradus lineæ descendentes deferantur; si conferatur systema Du Vigerii, quod prima corpuseulorum stamina ab initio elaborata invehit ad explicandam originalis peccati propagationem, patebit quàm absurda hæc sint commenta ac indigna christiano philosopho. Conf. de his Bern. de Rubeis, op. cit. capp. 71 et 70.

(2) Passim scholastici cum S. Thomâ vocant concupiscentiam, seu concupiscentiæ inordinationem, *materialiter* peccati originalis, vel partem *materialem* peccati; ad discrimen privationis gratiæ sanctificantis, seu justitiæ originalis, quam dicunt partem *formalem* aut etiam *formam*. Verum etiamsi non rejiciamus hanc distinctionem et denominationem, multò nobis videtur commodius vocare concupiscentiam *pænâ* et *effectum* peccati originalis, perinde ac reliqua in textu commemorata. Privatio enim rectitudinis seu plenæ subjectionis partis inferioris ad superiorem, quæ subsequuta est amissionem justitiæ originalis, habet rationem pænæ et effectûs extrinseci. Et sic tollitur quævis æquivocatio. Sanè ex card. Pallavicino (lib. 7 Della storia del conc. di Trento, c. 9, n. 7) discimus quòd « si scancellò dal decreto (peccati originalis) un periodo, nel quale dicevasi, che il consilio non riprovava quella succinta proposizione usata dagli scolastici: del peccato originale rimanere dopo il battesimo la parte materiale e non la formale. » Delendo hanc periodi particulam, concilium profectò non damnavit ejusmodi distinctionem; attamen hinc constat posse quempiam eam impunè rejicere, maxime quòd ipsum concilium declaraverit concupiscentiam eo tantum sensu dici peccatum, quia à peccato est et ad peccatum inclinât; nec desint, ut videbimus, qui hujusmodi verborum tegmine abutentes erroneas doctrinas incautis obtrudant.

Jam verò juxta doctrinam catholicam superius vindicatam, tum elevatio primi hominis ad statum supernaturalem per gratiam sanctificantem tum integritas naturæ non fuerunt humanæ naturæ debita, sed dona fuerunt gratuita homini à divinâ largitate concessa, ita ut Deus potuerit absolutè sine illis hominem condere. Igitur homo per peccatum non amisit nisi ea quæ superaddita à Dei liberalitate illius naturæ fuerant. Seu, quod idem est, homo per peccatum ad eum se redegit statum, in quo absolutè creatus fuisset, si Deus cætera dona minime addidisset, tum pro hæc tum pro alterâ vitâ (1).

Quòd si status ille, qui in aliâ hypothesi fuisset *conditio puræ naturæ*, nunc habet rationem *naturæ peccatricis lapsæ ac depravatæ*, idè est, quia à peccato personali Adæ seu primi parentis inductus est. Hinc in iis, qui nascuntur ex Adam, defectus gratiæ habet, ut diximus, rationem privationis rei debitæ, seu peccati; defectus verò integritatis habet rationem pænæ seu effectûs peccati. Quare in presenti conditione nomina *peccati* et *pænæ* sunt relativa ad statum elevationis et integritatis, et idè sunt *peccatum* et *pæna* non in se, sed quia relationem habent ad peccatum Adami; contrarium autem damnatum fuit in prop. 47 Baii, quæ ita se habet: *Peccatum originis verè habet rationem peccati sine ulla ratione ac respectu ad voluntatem, à quâ originem habuit*. Sic dum dicimus nasci per peccatum aversi à Deo, ejusmodi *aversio* intelligi debet in sensu *negativo*, seu de defectu conversionis et amoris, alioquin si de aversione *positivâ* accipi deberet, sequeretur parvulos cum usum rationis attingunt actualiter odisse Deum, ac repugnare divinæ legi, quod absurdum est, et pariter damnatum in prop. 49 Baii, quæ sic sonat: *Ex habituali voluntate dominante fit, ut parvulus discedens sine regenerationis*

(1) Clarissimè hoc exponitur à card. Cajetano in Comm. in 1-2, q. 109, ad 2, S. Th., ubi loquens de differentiâ inter naturam in puris naturalibus et naturam lapsam ait: « Quæ (differentia), ut unico verbo dicatur, tanta est, quanta est inter personam nudam ab initio et personam exspoliatam... Sicut enim persona nuda et persona exspoliata, non distinguuntur in hoc, quòd una sit magis, aut minus nuda; ita natura in puris naturalibus, et natura exspoliata gratiâ et justitiâ originali, non differunt per hoc, quòd altera earum sit magis aut minus in naturalibus destituta... Sed quantum ad rationes rerum magna differentia est, quia sicut in personâ nudâ, nuditas negationis rationem habet, in exspoliatâ verò habet rationem privationis vestis debitæ conservari, etc. Ita defectus animæ et corporis naturæ in puris naturalibus nec culpæ, nec pænæ, nec vulnerum, etc., rationem habent, sed naturalium conditionum, in naturâ autem lapsâ habent rationem corruptionum, vulnerum, pænæ et culpæ in parte susceptivâ illius. » Ita etiam loquitur Dominicus à Soto alter præstantissimus O. P. theologus, qui lib. 1 de Naturâ et Gratiâ, c. 9: « Illud (peccatum originale) primum fuit, cui posita erat pæna communis; scilicet ut genus nostrum in suam nudam naturam recideret. » Sic Bellarminus, lib. de Gratiâ primi hom., c. 5, § 12: « Quare, inquit, non magis differt status hominis post lapsum Adæ à statu ejusdem in puris naturalibus, quàm distet *spoliatus à nudo*, neque deterior est humana natura, si culpam originalem detrahas, » etc.

sacramento, quando usum rationis consecutus erit, actualiter Deum odio haberet, Deum blasphemet et legi Dei repugnet (1).

Ex his porrò, quæ juxta doctrinæ catholicæ regulas explanavimus de peccati originalis naturâ, propagatione et effectibus, primum est inferre adversus incredulos. I. Nihil igitur habet dogma de peccato originali ejusque propagatione, quod recte rationi adversetur. Quænam enim concipi repugnantia potest in eo, quòd Deus ob culpam hominem expoliaverit gratuitis donis, quibus ipsum ex purâ suâ liberalitate cumulaverat? Imò potius ejus bonitas in eo commendanda est, quòd tot ac tantis bonis ipsum gratuito ditaverit (2). II. Frustra igitur insultant increduli catholicæ fidei, quasi hæc ad exponendam propagationem peccati originalis doceret, quòd voluntates nostræ conjunctæ seu inclusæ essent in voluntate Adami, sive spectetur ut caput physicum, sive ut caput morale totius generis humani, quod ipsi absurdum esse clamant, eò quòd nostræ voluntates non existerent; quod verò non existit, nec agere nec velle vel representari per alium potest, nisi ad summum per fictionem juris relatè ad effectus externos, ut in societate quandoque contingit, non autem quoad reatum intrinsecum et propriè dictum (3). Nam ipsi permiscet fidei dogma

(1) Hoc ipsum animadverterat cl. de Rubeis diss. cit. c. 46, n. 5, his verbis: « Quod in originali peccato permanenter et instar habitus est, in defectu consistit, non in aliquo pravo intellectus judicio, neque in aliqua pravâ voluntatis conversione in bonum commutabile; sed attamen ex eo defectu cognitionis in intellectu oritur habitus ejus ad errandum, et ex defectu rectitudinis in appetitu oritur ejusdem habitus ad inordinatè concupiscendum; et ex defectu rectitudinis in voluntate oritur pronitas voluntatis ad prava consensus. »

(2) Apposîtè Jo. Fonseca Stabiensis antistes apud Pallavicini Istoriam del concilio di Trento, l. 7, c. 8, hujus noxæ propagationem exposuit exemplo regis tridentis feudum subdito suo, ut ad posteros perveniat sub conditione fidelitatis, à quâ si deficiat, privet se et posteros suos. Observat autem historicus satis fuisse istud exemplum intentæ à Fonseca explanationi, per quam solum exponere contendebat, quo pacto, Deus ob alterius noxam absque injustitiâ mulctare nos posset. Quâ verò ratione hujusmodi noxa nostrum omnium culpa vocetur, alterius est questionis, quam alii ibid. exposuerunt. Adverto autem longè ante Fonseca hoc idem exemplum attulisse S. Thomam in Compendio theol. c. 195.

(3) Conf. Feller Catech. philosoph., tom. 5, art. 5, Le péché originel. Conf. etiam de Rubeis diss. cit. c. 61, ubi inter cætera scribit: « Minus apta videntur, quæ afferuntur exempla ex humanis actibus atque præscriptis... Tametsi pupillorum voluntas, v. g., dicatur quodammodo ex principis præscripto in voluntate tutorum reposita, id attamen negotium omne in actibus in effectibusque consistit civilibus atque exterioribus... longè dissita ratio est de peccato originali. Tradux ejus modusque traducis à Dei revelatione pendet, quæ pactum nullum nullamque conventionem indicasse videtur. Agitur etiam de culpa deque pænâ propriè dictâ, deque posteris hominibus, qui, in utramque culpam et pœnam incidunt. Atqui ad culpam contrahendam subeundamque pœnam, uni alicujus voluntati alligari eorum voluntates posse, qui non sunt, probare non videntur, quæ allata sunt exempla. » Dominicus Soto loco cit. pactum, quod

cum explicationibus privatorum, quas Ecclesia nec approbat nec rejicit. III. Quin potius ex dictis inferimus, nec habere locum difficultatem petitam ex modo propagationis peccati originalis. Si enim ratio formalis, ut aiunt, seu essentia, vel si placet, quidditas peccati originalis consistit juxta exposita in solâ privatione gratiæ sanctificantis, seu justitiæ originalis, dum quaritur, quâ ratione seu quo modo propagetur peccatum originale, quaritur, quâ ratione aut quo modo propagetur privatio, seu non communicetur alteri, quod non habetur (1). Terminus enim generationis est individuum ejusdem speciei; per generationem propterea propagatur seu communicatur natura, qualem illud individuum exigit, ut talis naturæ sit et non alterius. IV. Inferitur adversus antiquos novatores Lutheranos, quàm absurdè commenti ipsi fuerint peccatum originale consistere in quâdam substantiâ, aut accidenti concupiscentiâ, etc., et adversus Hermesium, qui non dubitavit peccatum originale in ordinatâ sensualitate reponere (2). Ex quo principio sequeretur adhuc rema-

nonnulli dicunt intercessisse inter Deum et Adam, nomine totius generis humani, vocat fabulam, dicens apertè fabula est. Sed præstat ipsum adire.

(1) Questio potius instituenda esset, quàm ratione justitiæ originalis, quæ donum gratuitum fuit, in Adæ posteros fuisset propagata, si ille in officio stetit, cum positiva sit et naturæ superaddita, non autem quomodò non propagetur, quod non est. Exinde patet omnes difficultates sponte suâ concidere, quæ à Pelagianis tanto cum apparatu proponebantur, quæque ab incredulis instaurantur: Non peccat qui genuit, non peccat qui condidit, non peccat qui nascitur: per quas rimas igitur peccatum fingitur ingressum? Tum etiam: Sæpè qui gignit à peccato justificatus est, quo pacto igitur trajicit peccatum in filium, quod ipse non habet? Non est peccatum nisi voluntarium; aliæque ejusmodi, quæ videri possunt apud Bellarm. l. c. c. 10.

Id ipsum dicatur de hypothesis circa originem animæ exogitatis ad propagationem peccati originalis explicandam. Mirum est ætate hæc nostrâ virum aliquo doctum et piùm, in Germaniâ, non solum revocare antiquatum traducianismum, verum etiam ipsum evehere generatianismum, quem mordicè tuetur ceu solum systema, quo propagatio peccati originalis explicetur, juxta quòd non solum corpus, sed anima quoque à parentibus generatur. Non vocat ejusmodi systematis argumenta in medium afferre, quæ nullius momenti sunt. Solum observo generatianismum istum sapere materialismum, quod etiam non leviter indicatur ex argumento, quod hic auctor secundo loco ponit: omnis organismus generat simile sibi: ergo homo, etc. Hæc verò ratio vindicandi catholicam doctrinam, doctrinam ipsam objicit dieteris et impugnationibus impiorum. Conf. S. Th., 1 p., q. 118, ad 2, ubi non solum argumenta solvit quæ adducit A., ad adstruendum generatianismum, sed in corp. circa fin. hæc habet notatu digna: « Cum sit (anima) immaterialis substantia, non potest causari per generationem, sed solum per creationem à Deo. Ponere ergo animam intellectivam à generante causari, nihil est aliud quàm ponere eam non subsistentem, et per consequens, corrumpi eam cum corpore, et idè hereticum est dicere, quòd anima intellectiva traducatur cum semine. »

(2) In op. Christiano-catholica dogmatica, pars 3, Monasterii 1854, ubi p. 163, inquit: « Certum igitur est naturam hujus hereditatæ peccaminosæ qualitatis consistere posse in hereditatâ disproportionione inter rationem et sensualitatem; vel brevius: in hereditatâ inordinatâ dispositione, ex quâ in annis evolutionis illa proportio, vel illa inordinata sensualitas

nese peccatum originale in renatis per baptismum, quàm in baptizatis adhuc talis inordinata sensualitas subsistat, ac proinde concupiscentiam verum esse peccatum, quæ omnia nimis directè doctrinæ concilii Tridentini adversantur.

Et hæc ex perspicuâ, quam exhibuimus, juxta catholicæ doctrinæ principia peccati originalis notione hic deduxisse sufficiat, ne nimis prolixi simus; reliqua autem quæ ex eadem profuunt, datâ opportunitate, evolvemus.

Difficultates.

Obj.: E mytho sacro (hominis lapsus) nulla ejusmodi dogmata in veræ religionis doctrinam recipienda sunt, nisi 1° quæ non pugnant cum idèa numinis et cum naturæ humanæ indole morali, quales è Scripturæ sacræ effatis indubitatis ac sanæ rationi convenientibus rectè demonstrata fuerint. Quapropter si dogmata de peccato originis et de imputatione peccati Adamitici ad hanc legem exegeris, hæc maximè tenebis: Primum nec benignitatem Dei concedere, ut per unius hominis peccatum universa hominum natura corrumpatur atque depravetur: nec sapientiam pati, ut opus Dei ab initio præstantissimum instructum dotibus paulo post ob causam levissimam in aliam planè deterioremque conditionem transformetur; nec justitiam admittere, ut innocentes ob alienum peccatum ita puniantur, ut ipsis peccandi necessitas imponatur. Hinc benè jam Pelagius monuit nullâ ratione concedi posse, ut Deus, qui propria remittit peccata, aliena imputet (1). Deinde 2° Jesu ipsius nullam exstat effatum, quò dogma illud confirmetur, nec quisquam scriptorum sacrorum præter Paulum discretè illius mentionem fecit; imò naturæ humanæ post lapsum etiam Scripturæ sacræ non solum ipsam imaginem divinam, sed magnas quoque attribuit vires ad virtutem colendam, quam ne ethnicis quidem denegat, eademque peccata ad liberum hominis arbitrium planè perspicuè refert, et filios patrum peccatorum pœnas luere negat. (Deut. 24, 16, 2 (nempe 4) Reg. 14, 6; Ezech. 18, 20) Postremò 3° experientia docet, conscientiam recti cum ratione progrediente cuius homini inesse, et cupiditates ipsas per se malas non esse, sed malas fieri tantum ex pravâ hominis voluntate, neque vitiositatem eam esse, ut semper et ubique homines qualescumque in pessimâ quæque ferantur. Ita Wegscheider (2).

Amisso adversarij principio, quod ex Mosaicâ narratione (quam impiè ipse Mythum sacrum appellat), nihil erui possit, quod pugnet cum numinis idèa aut adversetur sanæ rationis principis.

tas necessariò oritur. » Et clarius p. 174: « Ego, inquit, ex rationibus cap. præced. § 226 adductis, et ubique peccatum originale in inordinatâ sensualitate reponam. Qui illam demonstrationem non putat esse sufficientem, substituat corruptionem humanæ naturæ (ipsi ignotam). » Eadem jam insinuaverat in Christ. dogm. p. 1. p. 53, ubi peccatum originale vocat peccaminosam qualitatem... aliquam moralem corruptionem.

(1) Apud S. Augustinum, de Peccat. merit. 5, 8.
(2) Op. cit. § 17.

PERRONF. K.

Ad primum: Negamus doctrinam de propagatione peccati originalis ritè expositam juxta catholicæ fidei principia, aut Dei benignitati, sapientiæ aut justitiæ repugnare. Non quidem benignitati, cui eadem ratione, quâ non repugnat permittere in unoquoque nostrum peccata actualia seu personalia, sic nec repugnat illud permittere potuisse in Adam: idem dicas de sapientiâ et de justitiâ, prout peccatum Adæ, sub respectu peculiaris illius actionis spectatur, seu prout personale fuit. Sin verò idem peccatum attenditur, quatenus ad nos relationem dicit, non magis iisdem Dei attributis repugnare evincitur. Sub hoc enim respectu, ex dictis peccatum originale in nobis non dicit in se nisi negationem tum gratiæ tum donorum, quæ Adam peccando amisit, et privationem relatè ad culpam personalem Adæ. Hinc nec deterioris facti sumus, nec positivam corruptionem naturæ incurrimus, nisi quam exposceret prima ipsa naturæ conditio, idèque neque nullam peccandi necessitatem, ut ipse autumat et inferri ostendemus, intulit nobis originale peccatum, neque innocentes ob alienum peccatum plectantur, neque aliena nobis peccata imputantur.

Ad secundum: Esto quòd nullum exstet expressum Christi Domini effatum de peccato originali (1), quàm tamen apostolus Paulus, ut adversarius fatetur (2), discretè de eo mentionem fecerit, christiano cuilibet id satis esse debet, ut firmissimè illud credat, tum quia Paulus est scriptor divinitus inspiratus, tum quia ipse præbatur evangelium suum neque ab homine neque per hominem didicisse, sed per revelationem Jesu Christi; hinc patet non aliam esse doctrinam Pauli, quàm doctrinam Christi (3). Quod verò subdidit de viribus

(1) Dixi expressum, æquivalenter enim hoc docuit Christus Dominus cum Jo. 3, 5, dixit Nicodemo: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit de novo, non potest videre regnum Dei; et rursum v. 5: Nisi quis renatus fuerit, etc.

(2) Tandem fatetur Paulum discretè mentionem facere peccati originalis. Quò igitur abeunt tot subtilitates, philologica tentamina Erasmi, Wetstenii, Rosenmulleri, aliorumque, ad eludendum Pauli testimonium? Ast conscientiam nunquam ita resisti potest, ut interdum sese non prodât. Pretiosa propterea nobis esse debet tam impii hominis confessio, qui præterea lib. § 145, fatetur libros sacros ipsos docere non solum quemvis hominem ad errores atque vitia provocare esse, sed nonnullis etiam locis naturam quamdam commemorare naturæ humanæ imbecillitatem ac vitiositatem per Adam ad posteros propagatam. Quod sanè parùm non est.

(3) Hic verò notanda est ejusmodi hominum protestantium inveteranda, qui nullum servant modum, omnem à sacris scriptoribus inspirationem ablegant, et erroris eosdem insinuant, ut patet ex ejusdem scriptoris verbis § 118, ubi ait: « Imputatio verò illa peccati Adamitici, quam Paulus Apostolus, sui temporis doctores Judæos secutos, argumentationibus suis subiecit, ad obsoleta dogmata releganda est, quæ et philosophiæ et historiæ ignorantia in magnam vere pietatis detrimentum per Ecclesiam propagavit et aluit. » Potestne reperiri aut fingi major audacia? attamen hic publicus professor est in academiâ Fridericianâ! Tales sunt protestantismi progressus in Germaniâ. Suo loco vidimus accusatum Joannem et cæteros apostolos emota phantasia, eò quòd Christi divinitatem predicaverint, quæ accusatur Paulus, interdum accusatur Christus ipse!

(Vingt-cinq.)

ad virtutem excolendam, ac libero arbitrio nobis relictis non ferit nisi suos Lutheranos, Calvinistas et Jansenistas eorum discipulos, non autem doctrinam catholicam, quæ ex dicendis liberum hominis arbitrium post peccatum agnoscit et profitetur, suosque protestantes contrarium docentes anathemate percellit. Quod ex Deut., lib. 4 Reg. et Ezechiele (1) urget, nihil commune habent cum eo de quo nos agimus, siquidem in Deuteronomio et lib. Regum prohibetur, quominus in politico regimine filii insontes occidantur unâ cum patribus. Ezechiel verò loquitur de iis qui patres suos non imitantur, ut ex dictis patet.

Ad tertiam: Reponimus pariter hæc non impetere nisi novatorum doctrinam, qui docuerunt peccatum originale consistere in vitiositate et concupiscentiâ, concupiscentiam ipsam esse verè et propriè peccatum; inquinari ab ipsâ omnia justorum opera, aliaque absurda, à quibus doctrina catholica penitus abhorret (2). Id ipsum dicitur de iis, quæ idem auctor ibidem fusè prosequitur, ac si doctrina de peccato originali conferret ad virtutis studium deprimendum vel planè extinguendum, foveret superstitionem aliaque ejusmodi, à quibus refellendis supersedemus, utpote quæ omnia proficiscantur ex falso supposito ac à vitiosâ catholice doctrinæ expositione. Sic pariter supersedemus ab aliis incredulorum difficultatibus afferendis quæ omnes eodem vitio laborant, quæque ex datâ explicatione peccati originalis ita evanescent, ut nullum ampliùs locum habeant. Velle propterea his diutius insistere idem esset, ac tempus inutiliter terere et erambem repetere. Satiùs erit in exitu questionis Muratorii sententiam verbaque proferre, quibus propulsat ac penitus obterit Pelagianos, Socinianos cæterosque incredulos hujus temporis, qui catholicam doctrinam incusant, quasi ipsa Deum injustum exhibeat, quòd ob unius culpam genus humanum universum tot tantisque obiciat penis. Quòd si justus, inquit, et laudandus esset Deus, si talem, qualis nunc est, hominum naturam creasset, sique Pheropontus (Clericus), ut arbitror, idem fatetur, imò contendit; quid est, quod ipse ejusque majores Pelagiani, justitiam divinam Catholicorum opinione dicitant lædi, et cogitatione assequi non posse videntur, quomodò Augustini hypothesis, imò thesis, consistere queat cum ejusdem divinæ justitiæ evidentissimâ notione? Iisdem testantibus divinæ bonitati atque justitiæ contrarium non est, naturam nostram ab initio tot subjecisse ærumnis, cum tantâ proclivitate ad malum, tantâque difficultate ad bonum, tametsi nulla culpa

(1) Hæc ipsa jam objecerat Voltaire in suo Dict. philos. art. Ezech. Cf. Lettres de quelques juifs., etc., t. 2, lett. 4, § 6.

(2) Sic enim ad mentem concilii Tridentini declarat doctrinæ catholice sensum catechismus Rom., p. 2, c. 2, § 32: *Concupiscentia, quæ ex peccato est, nihil aliud est, nisi animi appetitio, naturâ suâ rationi repugnans, qui tamen motus, si voluntatis consensum aut negligentiam conjunctam non habet, à verâ peccati naturâ longè abest.* Errores verò suorum Lutheranos concilium Trid. sess. 5 anathemate confixit.

præcesserit. Ergo multò minùs divinæ justitiæ pugnat tot in nos mala congerere unius peccati præcedentis intuitu. Justus ergo et bonus et laudandus in utraq; hypothesi Deus. Hæc sola intercedit diversitas: quidquid Pelagiani adferre possunt pro tuendâ justitiâ ac bonitate divinâ in hypothesi suâ, illud ad eandem tuendam in hypothesi Catholicorum inservit. Quidquid verò Catholicis pro suâ habent, non æquè à Pelagianis pro suâ opinione usurpari potest; faciliùs enim Catholicis justitiam ac bonitatem Dei sartam nobis tectamque exhibent, tot humanæ naturæ miseris non à primævâ institutione ac voluntate Dei boni, sed à primorum parentum culpâ derivatis, quam si talem, qualis nunc est, naturam ab initio creatam affirmant. Et hoc sinceri sagacesque viri non intelligere nequeunt (1).

De iis quæ spectant ad ejusdem originalis peccati remedium tum apud Hebræos tum apud ethnicos, in tract. de Baptismo disseremus.

CAPUT V.

DE PECCATI ORIGINALIS EFFECTIBUS.

Primi emendatoris sacrorum (heresiarchæ) ex eo quòd sunt amplexi principio, justitiam originalem, quæ ex dictis complectebatur, tum gratiam sanctificantem, tum dona gratuita, quibus Deus primum hominem cummulavit, esse eidem homini debitam ac partem essentialem ipsius humanæ naturæ, deduxerunt hominem lapsum per justitiæ originalis amissionem turpiter adeò corruptum esse, ut amiserit prorsùs libertatem suam naturalem, factus sit in spiritualibus veluti truncus, lapis, salis statua, ipsam amiserit ad agendum atque ad sese determinandum potentiam (2); intulerunt insuper concupiscentiam verum esse peccatum, quæ, cum inficiat omnes hominis actiones, has totidem fieri peccata, philosophorum virtutes totidem vitia esse (3). Hæc ipsa ex eodem principio college-

(1) Op. cit. lib. 5, c. 1.

(2) Dixi potentiam, licet enim nonnulli recentiores Protestantes negent majores suos inficiatos esse ejusmodi potentiam in homine lapso, satis tamen superque ex libris eorum symbolicis constat ipsos eam absolutè negasse. Etenim ut alia omittam Apolog. 2, § 2, p. 54, legitur: *Hic locus testatur nos non solum actus, sed et potentiam seu dona efficiendi timorem et fiduciam erga Deum adimere propagatis secundum naturam.* Ceterum hominem lapsum veluti truncum, etc., habuisse patet ex Form. Concil. Epit. art. 1, p. 572 seqq. Declar. art. 1, p. 544, ubi dicitur: *In spiritualibus et divinis rebus, quæ ad animæ salutem spectant, homo est instar statuæ salis, imò est simili truncus et lapidi, ac statuæ vitæ carenti, quæ neque oculorum, oris aut illorum sensuum cordisve usum habet;* et p. 661: *Et hæc ratione rectè etiam dici potest hominem non esse lapidem aut truncum. Lapis enim, aut truncus, non relinquitur; sed neque intelligit aut sentit, quid secum agatur, sicut homo Deo suâ voluntate reluctatur;* et p. 725: *Velut ille Adam quasi asinus indomitus et concumax... quasi fuste, plagis, etc.* De libertate post peccatum hæc habet, Apol. Conf. Aug. 1, 50: *Libere arbitrio in rebus spiritualibus omninò destituta, etc.* nempe, humana voluntas.

(3) Quod attinet ad concupiscentiam Protestantes eam habuisse ut verum peccatum evincunt clara ipso-

rum Baur ac Jansenius, ut ex dictis ac dicendis patebit. Posteriores sacrorum emendatores, seu qui sub finem seculi elapsi et hæc ætate nostrâ suos emendatores emendarunt, vel in dies magis emendant ex eâ, quæ protestantismi propria est, naturâ, in oppositos errores dilapsi sunt ac dilabuntur, quò magis rationalismus progreditur et evolvitur. Isti igitur autumant I. Adamum paradisiacum (sic enim vocant hominem justitiâ originali præditum) nunquam fuisse individuum historicum ac reale, sed merum ideale, quatenus per ipsum prototypus spiritualis intutionis exhibetur, ad quem homo realis et historicus saltem propius pertinere posset, ac tandem magis magisque pertingeret illum in se exprimendo (1). II. In doctrinâ Lutheri asserentis justitiam originalem constituisse partem essentialem naturæ humanæ, agnoscunt sublimiorem humanæ ejusdem naturæ ac dignitatis formam; juxta quam justitia, sive sanctitas in hominis naturâ reperitur, et ei non ab extrinseco provenit, ut Catholicis, juxta ipsos, perperam docent. III. Hinc si justitia originalis homini concreta est et naturalis, etiam justitia restauratrix ac redimens eundem characterem habet necessesse est. Quare redemptor ipse non est apparitio absolutè supernaturalis, sed juxta aptissimam formulam Schleiermacher, Christus est perfectio creatio humanæ naturæ (2). IV. Peccatum proinde originale,

rum testimonia; sic Melancthon, Loc. theol. de Peccato orig., p. 360 seqq.; Chemnitius, Loc. theol. 1, 517; Quenstedt, Theol. did. pol. 2, 133 seqq.; Gerhard., Loc. theol. 4, 517 seqq.; Bretschneider *Entwickl. der dogmat. Begr.* 3, seu *Evolut. dogm. concept.* § 94. Sed præstat id evincere ex ipsorum libris symbolicis; itaque Conf. Gall. art. 11: *Credimus, inquit, hoc vitium (concupiscentiam) esse verè peccatum, quod omnes et singulos homines, ne parvulis quidem exceptis adhuc in utero matrum delitescuntibus, æternæ mortis reos coram Deo peragat.* Idem docet Catechism. heidelb. quæst. 5 seqq. et Conf. belgica art. 14 seqq., præsertim Conf. Augustana, art. 2, p. q. Quod spectat ad virtutes gentiliū de sententiâ Melancthonis vadem habemus ipsum Wegscheider qui 113, n. (f) inquit: *Ipse Melancthon virtutes gentiliū vera vitia et arboris maledictæ fructus nominare haud dubitavit. Loc. theol. ed. prin. an. 1521, fol. 16, ad b. Verumtamen quod Melancthon Soceratis, Zenonis, Catonis aliorumque virtutes philosophicas, ut ait, pro vitis habet et virtutum umbris ex amore laudis ortis parum memor fuisse videtur eorum, quæ leguntur apud Ciceronem, etc.* Ex his scimus, unde dogmata sua hausserint Janseniste.

(1) Ita Baur, actualis prof. theol. protestantiæ in univers. Tubingæ, in opere quod opposuit libro cl. Doct. Mohler, cui tit. *Symbolica*, seu *Expositio dogmaticarum antithesium Catholicorum et Protestantium*, Moguntiae 1852, qui non ita pridem et ipse erat professor theol. catholice in eadem Tubingæ universitate; verum cum opposuisset adversus criticam *Neue Untersuchungen*, etc., seu *Novæ disquisitiones circa dogmata opposita inter Catholicos et Protest., sive, Defensio meæ symbolice adversus critic. profess. Baur, etc.*, Moguntiae 1854, ex illo commendatissimo tolerantie domicilio migrare, saltem indirectè, coactus fuit, nunc verò professor est theol. in univers. Monachii in Bavaria. Conf. cit. opus *Novæ disquisitiones*, p. 72 et p. 122.

(2) Conf. lib., p. 135.

seu hominis lapsus spectari tantum potest velut naturæ lapsus in deterius, quæ à Deo pura atque honesta ab origine condita est, ac ita se habet ejusmodi lapsus et malum, quod inde profluit ad naturam, sicut positivum stat ad negativum. Distinguere enim debemus, aiunt, partem positivam et negativam naturæ humanæ. Quidquid spectat in homine ad partem positivam, est ipsa natura à Deo condita; quidquid autem negativum est in positivo, considerari debet velut negatio ac terminus activitatis creatricis Dei relatè ad hominem, seu velut defectus ulterioris perfectionis in humanâ naturâ. Ac propterea, quod idem est, in istorum doctrinâ peccatum originale non consistit nisi in malo metaphysico, seu in creaturæ humanæ limitatione; eo enim ipso quòd homo finitus est, peccator est (1). V. Quare totum humanum ens concipi debet velut vitalis quedam per internam legem dynamica coordinata evolutio, per quam opposita secum invicem principia in primo jam semine inclusa magis semper magisque resolvuntur ac manifestantur sub diversis formis, juxta relativam præponderantiam unius vel alterius ad invicem, aut extollitur per seriem graduum mirificè inter se coordinatorum ad summam vitæ potentiam (2).

Ex hæc utriusque principii sibi oppositi colligatione, ac relativâ dynamica prævalentiâ sive rationis super sensibilitatem, sive sensibilitatis super rationem, inferunt induci necessitatem, à quâ homo nunquam non impellitur. Si prævalet sensibilitas, non habetur nisi homo naturalis, qualis nempe in suis primordiis conditus est et deinceps lapsus; si prævalet ratio, tunc habetur homo renatus sive supernaturalis, qui naturali suâ virtute magis evolvitur et uno vel pluribus gradibus super hominem naturalem extollitur, prout magis minùsve excitat in se vitam religiosam humanitatis, quam in se Christus in summo gradu expressit ac exhibuit. Sanè nunc homo institutionis, ac polioris humanitatis ac scientiarum ope ad ejusmodi perfectionem accessit, et statum supernaturalem, ad quem à Christo excitatus est, in dies magis magisque progreditur (3). Sic isti rationaliste, qui dum universam, ut ita dicam, terminologiam religiosam retinent justitiæ originalis, peccati originalis, redemptionis, status supernaturalis, gratiæ, libertatis, etc., totam religionem funditùs labefactant ac evertunt (4), et tamen audent vocare Pelagianam li-

(1) Ib., p. 139.

(2) Ex his patet systema Baur sub diversis vocibus convenire cum systemate Janseniano de duplici delectatione necessariâ ac relativè victrice. Conf. p. 125.

(3) Ib., p. 151 seqq. Hic meritò observat cl. Mohler: *Sic igitur juxta Baur est Orpheus ad Christum, uti se habet cantatrix diabolica seu platearis ad dominam Catalani, aut uti Opiz ad Goethe,* ita ut totum discrimen quod intercedit inter hominem quemcumque et Christum, pendeat ex diversis sapientiæ ac probitatis gradibus, et fieri fortassè poterit (quod in istorum hypothesi factum iri desperandum non est), ut aliquis eundem Christum adæquet aut etiam præcellat. Talis est Christi idea, quam novi isti emendatores sacrorum nobis exhibent!

(4) Ex quibus liquet planè rationalistas convenire cum Sansimonianis, novis templariis, qui ut vidimus in